

KINNITATUD
SÜG Sihtasutuse
juhatuse esimehe
„17.“ märts 2010
käskkirjaga nr 1-3/15 p.1.4

OHUTUSJUHEND

KORISTAJALE

1. SISSEJUHATUS

Käesoleva ohutusjuhendi tutvustamine (esmajuhendamine) töötajale toimub pärast töötaja tööle vormistamist ja sissejuhatava juhendamise läbiviimist tööandja määratud päeva isiku poolt.

Töötaja täiendjuhendamine korraldatakse alljärgnevatelt juhtudel:

- uute töötervishoiu ja tööohutuse juhendite või õigusaktide kehtestamisel või kehtivate nõuete muutumisel;
- töökorralduse muutmisel või kui tema töös on olnud kolmest kuust pikem vaheaeg;
- tehnoloogia või töövahendite vahetamisel või uuendamisel;
- töötaja ümberpaigutamisel teisele tööle või tema tööülesannete olulisel muutumisel;
- kui töötaja rikkus tööohutusnõudeid, mis põhjustas või oleks võinud põhjustada tööõnnetuse;
- tööde või tegevuse puhul, mis ei kuulu töötaja töölepinguga määratud tööde või ametikohustuste hulka;
- kui struktuuriüksuse juht või töötaja ise peab seda vajalikuks;
- kui tööinspektor peab seda vajalikuks.

Täiendjuhendamise sisu ja mahu määrab tööandja.

Töötaja sissejuhatav, esma- ja täiendjuhendamine, väljaõpe ning töötaja iseseisvale tööle lubamine registreeritakse sellekohasel arvestuskaardil, päevikus või andmebaasis.

Töötaja kohustused ja õigused.

Töötaja on kohustatud:

- osalema ohutu töökeskkonna loomisel, järgides töötervishoiu ja tööohutuse nõudeid;
- järgima tööandja kehtestatud töö- ja puhkeaja korraldust;
- läbima tervisekontrolli vastavalt kehtestatud korrale;
- kasutama ettenähtud isikukaitsevahendeid ning hoidma neid töökorras;
- tagama vastavalt väljaõppele ja tööandja antud juhiste, et tema töö ei ohustaks tema enda ega teiste elu ja tervist ega saastaks keskkonda;
- kohe teatama tööandjale või tema esindajale ja töökeskkonnavolinikule õnnetusjuhtumist või selle tekkimise ohust, tööõnnetusest või tööülesande täitmist takistavast tervisehäirest;
- täitma tööandja, töökeskkonnaspetsialisti, töötervishoiuarsti, tööinspektori ja töökeskkonnavoliniku töötervishoiu- ja tööohutusosalase korralduse.

Töötajal on keelatud töötada alkoholi-, narkootilises või toksilises joobes või psühhotroopse aine mõju all.

Ohutusnõuete rikkumise korral kannab töötaja vastutust töötajate distsiplinaarvastutuse seaduse alusel.

Töötajal on õigus:

- nõuda tööandjalt töötervishoiu ja tööohutuse nõuetele vastavaid töötingimusi ning ühis- ja isikukaitsevahendeid;
- saada teavet töökeskkonna ohuteguritest, töökeskkonna riskianalüüsi tulemustest, tervisekahjustuste vältimiseks rakendatavatest abinõudest, tervisekontrolli tulemustest ja tööinspektori ettekirjutusest tööandjale;
- tõsise, ähvardava või vältimatu õnnetusohu korral peatada töö ning lahkuda oma töökohalt või ohtlikult alalt;
- keelduda tööst või peatada töö, mille täitmine seab ohtu tema või teiste isikute tervise või ei võimalda täita keskkonnaohutuse nõudeid, teatades sellest viivitamata tööandjale või tema esindajale ja töökeskkonnavolinikule;
- nõuda tööandjalt arsti otsuse alusel enda üleviimist ajutiselt või alaliselt teisele tööle või oma töötingimuste ajutist kergendamist;

- nõuda enda üleviimist sobivale päevasele tööle, kui ööajal töötamine on isikule arsti otsuse alusel tervise tõttu vastunäidustatud ning tööandjal on võimalik töötajat vastavale tööle üle viia;
- saada tööst põhjustatud tervisekahjustuse eest hüvitist vastavalt Vabariigi Valitsuse kehtestatud korrale;
- pöörduda töökeskkonnavoliniku, töökeskkonnanõukogu liikmete, töötajate usaldusisiku ja asukohajärgse tööinspektori poole, kui tema arvates tööandja poolt rakendatavad abinõud ja antud vahendid ei taga töökeskkonna ohutust.

Töötaja tervisekontroll

Töötaja tervisekontroll, selle vajadus selgub riskianalüüsist või kehtivatest seadusaktidest, viiakse läbi tööajal ja tööandja kulul.

Töötaja tervisekontroll algab esmase tervisekontrolliga tööle asumise esimese kuu jooksul ning edaspidi töötervishoiuarsti näidatud ajavahemiku järel, kuid mitte harvem kui üks kord 3 aasta jooksul.

2. KORISTAJA TÖÖS ESINEVAD RISKID

Töötamisel valitsevad ohud, õnnetusjuhtumid ja traumad:

- liikumistee eritasapinnalisus (oht komistada, kukkuda);
- libastumine või kukkumine määrdunud või märjal põrandal;
- elektrilöök (kasutatavatelt elektriseadmetelt).

Tegurid, mis võivad põhjustada kutsehaigusi:

- kemikaalidest tingitud allergiad;
- ülekoormushaigused;
- psühholoogiline stress.

3. ÜLDNÕUDED

- 3.1.** Koristaja peab tundma ohutuid töövõtteid, käesolevat juhendit ja ettevõtte töö sisekorda.
- 3.2.** Tööülesannet tohib asuda täitma alles siis, kui selleks on teada ohutud töövõtted. Ohutusnõuete rikkumine võib põhjustada õnnetuse.
- 3.3.** Mitte kasutada tööriistu ja seadmeid, mille käsitlemist ei ole õpetatud.
- 3.4.** Töövahendid, seadmed, tööriistad jms. peavad olema paigutatud selliselt, et oleks tagatud ohutus ja käepärasus.
- 3.5.** Töökohad peavad olema hästi valgustatud. Kohtvalgustuse kasutamisel, ei tohi need pimestada töötaja silmi.
- 3.6.** Elektriseadmete eksploatatsioon peab toimuma kooskõlas kehtivate elektriohutuse eeskirjadega.
- 3.7.** Töövahendit tohib kasutada ainult valmistajatehase juhendis näidatud tööde tegemiseks.
- 3.8.** Töötaja on kohustatud kandma ettenähtud tööriietust ja kasutama vajalikke isikukaitsevahendeid.
- 3.9.** Tööruum (-koht) peab kahjulike ainete olemasolul olema varustatud ventilatsioonisüsteemiga, mis tagab sanitaarnormidele vastava õhuvahetuse ja kahjulike ainete eemaldamise töötsoonist.

4. ENNE TÖÖ ALGUST

- 4.1. Panna selga ettenähtud eririietus, jalga madala kontsaga mugavad jalatsid.
- 4.2. Veenduda, et on olemas kõik vajalikud isikukaitsevahendid – kummikindad jms. Eririietust hoida isiklikest rõivastest eraldi.
- 4.3. Kontrollida töökoha valgustatust, selle piisavust tehtava töö iseloomule.
- 4.4. Kontrollida vajalike tööriistade ja seadmete korrasolekut, tööks vajalike materjalide olemasolu.
- 4.5. Enne töö algust peab töötaja kontrollima kõiki tema tööga seoses olevaid seadmeid, abivahendeid jm. ning veenduma nende korrasolekus. Ohutusnõuetele mittevastava töövahendiga on töötamine keelatud!
- 4.6. Tutvuda kasutatavate keemiliste ainete omaduste ja kasutamisharjutustega.
Tundmatute ainete kasutamine on keelatud !

5. TÖÖ AJAL

- 5.1. Keemiliste puhastusvahendite kasutamisel tuleb:
  - järgida puhastusainete kasutamise- ja ohutusjuhendeid (õiged ainekogused pesulahuse valmistamisel, vee temperatuur, kahjulik toime organismile);
  - Soovitav on kasutatavate ainete sortiment hoida võimalikult napp.
  - säilitada kemikaale originaalpakendis, hoiukoht olgu lukustatud;
  - vältida erinevate puhastusvahendite kokkuvalamist, kokkusegamine võib hävitada nende puhastusvõime ja olla ja tervisele ohtlik;
  - hoiduda kloorisisaldavate pesuvahendite kasutamisest kuumades ruumides ja neid mitte segada üle 50° C sooja veega, kuumuse toimele eralduvad kahjulikud gaasid ohustavad tervist;
  - kangeid pesulahuseid kasutades või sanitaarruumide ja põrandate puhastamisel töötada kummi- või plastikkinnastes (soovitav mitte üle 30 minuti korraga);
  - lahusteid sisaldavate puhastusvahenditega töötamisel sisse lülitada ventilatsioon ja vajadusel kasutada hingamisteede kaitsevahendeid;
  - kella või sõrmuste kandmine kemikaalidega töö on vastunäidustatud.
- 5.2. Lahusteid sisaldavaid puhastusvahendeid ei tohi kasutada lahtise tule läheduses.
- 5.3. Kõrgelasuvate pindade puhastamisel võib alusena kasutada (trepp) redeleid vm. inventaarseid aluseid;
Juhuslike, ebapiisivate aluste (kastid, toolid jm.) kasutamine on keelatud.
- 5.4. Redel peab olema nii pikk, et koristaja saaks töötades seista astmel, mis on vähemalt 1 m allpool redeli ülaotsa.
- 5.5. Keelatud on:
  - nõjatada redelit vastu aknaklaasi või ristraami;
    - asetada redeli alumist otsa teda toetavast püstpinnast (seinast vm.) kaugemale kui poolt redeli pikkust;
  - toetada redelit trepiastmele.
- 5.6. Kõrgemalasuuvate pindade puhastamisel tuleb kasutada pika varrega harju vm. sobivaid töövahendeid.
- 5.7. Pragudega klaaside ja vigastatud pindade pesemisel tuleb silmas pidada käte vigastamise ohtu.
- 5.8. Vältida vee sattumist elektriseadmetele, valgustitele.
- 5.9. Ruumides, kus on töötavad elektriseadmed, võib töötada ainult peale nende väljalülitamist.

- 5.10.** Elektriseadmete ja -aparaatide pindade puhastamisel on vee piserdamine neile keelatud, märgpuhastust võib teha vaid väljalülitatud seadmele niiske lapiga.
- 5.11.** Pistikut võib pesast välja tõmmata vaid pistiku kapslist hoides, mitte juhtmest tõmmates.
- 5.12.** Kui elektrikäsitööriista pistik (näit. europistik) ei sobi ruumi pistikupesasse, on keelatud omavalmistatud vaheühenduste kasutamine.
- 5.13.** Töö ajal on keelatud:
- jätta käsitööriista vooluvõrku ilma järelevalveta;
  - töötada pingul või sõlmes toitejuhtmega;
  - ületada seadme tehnilises passis ettenähtud töötamiskestust.
- Ülekuumenemise ohu ilmnedes tuleb töö katkestada ja laste tööriistal jahtuda.
- 5.14.** Käsitööriist tuleb ootamatul seiskumisel (liikuvdetailide kinnikiilumine, ootamatu voolukatkestus jm.) välja lülitada.
- 5.15.** Teisaldamisel tuleb käsitööriista hoida käepidemest, mitte juhtmest.
- 5.16.** Töövahendite ühendusjuhtmeid tuleb kaitsta ukseavades ja liikumisteedel mehhaaniliste vigastuste eest.
Elektrikäsitööriistade juhtmed ei tohi paikneda küttekehade läheduses.
- 5.17.** Elektrimasinatega (tolmuimeja, poonimismasin jms.) töötamisel tuleb hoida ühendusjuhtmed eemal masina töötavatest osadest.
- 5.18.** Tolmuimeja tolmuksust tuleb tühendada õigeaegselt - see võib olla täitunud kuni $\frac{3}{4}$ koti mahust.
- 5.19.** Pikendusjuhtmete kasutamisel tuleb jälgida, et ühenduskoht ei jääks märjale põrandale.
- 5.20.** Elektriküttekehadele ei tohi kuivama panna puhastuslappe, riideid vms., see on tuleohtlik ja võib neid üle koormata.
- 5.21.** Kaitsekindaid kasutades tuleb silmas pidada, et:
- nad kätte pandaks enne kui nahk jõuab ärritada;
  - mustunud käed oleksid enne kinnastumist pestud ja kuivatatud;
  - voodrita kaitsekinda all tuleks kasutada puuvillasest aluskinnast;
  - kindad on kindla kasutaja jaoks. Ära kasuta võõraid !
  - vaheta kindad, kui vooder on märgunud või kasutatav aine on sattunud kinda sisse;
  - vaheta kindad, kui need on katki või kõvaks muutunud;
  - higistamise vältimiseks vaheta kindaid ca iga poole tunni töö järgi.
- 5.22.** Prahti jm. jäätmeid võib kokku koguda ja kanda ainult kühvli, raami või ämbriga, kusjuures jäätmete teravad otsad ei tohi ulatuda üle kandevahendi serva.
- 5.23.** Kõrgel töötamisel tuleb hoida tööriistu ja -vahendeid nii, et oleks välditud nende allakukkumine.
- 5.24.** Ruumides, kus hoitakse(kasutatakse) põlevaid või kergestisüttivaid vedelikke vm. materjale (puhastusvahendid, lahustid, vatt vms.) on lahtise tule kasutamine või suitsetamine väga ohtlik ning rangelt keelatud.
- 5.25.** Ärge suunake veejuga elektriseadmetele ja -juhtmetele ning inimese peale
- 5.26.** Trepil liikudes olge tähelepanelik, hoidke käsipuust kinni, ärge liikuge selg ees.
- 5.27.** Tulise vee kasutamisel tuleb olla ettevaatlik. Ämbrisse tulist vett üle $\frac{3}{4}$ selle mahust mitte lasta
- 5.28.** Pestud põrand tuleb kohe ära kuivatada.
- 5.29.** Ruumide märgkoristusel peavad elektriseadmed olema välja lülitatud. Mitte puutuda käega või märja lapiga elektrijuhtmeid.

- 5.30. Kui avastate, et masinate ja aparaatide korpustes, radiaatorites, torustikus või mujal on pinge sees jätta koristamine pooleli ja teatada sellest haldusjuhile või kooli juhtkonnale.
- 5.31. Hoiduda pindudest ja halvasti sisselöödud naeltest.
- 5.32. Kasutada ainult selleks ette nähtud puhastus- ja pesuvahendeid.
- 5.33. Laudade, kappide ja muude esemete nihutamisel kontrollida enne, kas nad seisavad koos ja koristada nende pealt kõik maha kukkuda võivad esemed.

6. PÄRAST TÖÖD

- 6.1. Korrasta oma töökoht.
- 6.2. Pane kasutusel olnud töövahendid selleks ettenähtud kohta.
- 6.3. Kontrolli töövahendite korrasolekut ning vajalike materjalide olemasolu, et jätkata häireteta tööd järgmisel tööpäeval.
- 6.4. Lahkudes kontrolli, et kõik elektriseadmed on välja lülitatud.
- 6.5. Kõigist töö juures ilmnunud puudustest informeerii tööandjat.

7. ERGONOOMIA

Ülekoormushaiguse põhjuseks võivad olla töö ebaratsionaalne organiseerimine, pikaajaline viibimine sundasendis, üksikute lihasrühmade pidev staatiline pinge, korduvad samalaadsed kiired liigutused, äkilised töörütmi muutused, ebaõiged töövõtted, vead raskuste käsitsi teiseldamisel, pisitraumad ja liigväsimus.

Raskusi tõstes:

- hoida selg võimalikult sirge
- tõstetav raskus hoida kehale võimalikult lähedal
- hoida jalad põlvedest kergelt kõverdatud
- pöörata keha jalgadest, mitte seljast
- mitte tõsta õlgadest kõrgemale
- vältida korduvat ühe käega tõstmist
- mitte tõsta liiga madalalt (sobiv raskuse tõstmise kõrgus on 70-80 cm)
- hoiduda juhuslikest äärmuslikest tõstetest.

Soovitusi õigeteks tööasenditeks:

Pea ja kaela piirkond

Tüüpilised vead: pea sage pööramine või pikaajaline hoidmine ette- või tahakallutatud asendis.

Soovitav tööasend: hoida pead võimalikult keskasendis, vältida sagedasi pöördeid ja äärmuslikke asendeid.

Tüüpilised vead: töötamine asendis, kus õlad on kõrgendatud või õlavarred tõstetud (üle 30 cm), kiired korduvad õlavarre liigutused, küünarvarre tugevad pöördes sisse- või väljapoole, töötamine kätega randmete piirasendis – ülemäära sirutatud või painutatud, käsi on pideva pinge all, hoides käes detaili või tööriista.

Soovitav tööasend: hoida õlavarred kehale võimalikult lähedal, vältida ülemäärast painutust ja sirutust randmeliigeses.

Selg

Tüüpilised vead: töötamine kummargil sundasendis, korduv ülekeha pööramine, raskete esemete tõstmine ebaõigete võtetega.

Soovitav tööasend: hoda selg võimalikult sirge nii seistes kui ka istudes, lühendada sundasendis viibimise aega, vaheldada seismist istumisega ja vastupidi. Teha erinevaid töid vaheldumisi.

Töökõrgus on väga tähtis tegur. Kui see on ebaõigesti valitud, siis keha väsib väga kiiresti. Töökõrgus peab olema selline, et tööd saaks teha ilma selga painutamata ja õlgu õiges ja pingutamata asendis hoides.

Tööd tuleks teha käte loomuliku asendi juures, nii lähedal kehale kui võimalik.

Väsimus on ülepinge tunnus. Ülepinges olevaid lihaseid tuleb lasta taastuda, muutes tööliigutusi. Ükski tööasend või –liigutus ei ole soovitatav pikaajaliselt, neid tuleb vaheldada. Vaheldust saavutatakse erinevate tööoperatsioonide või seismise ning istumise vaheldumisega. Tööoperatsioone tehtagu erinevate tööliigutustega, mis võimaldab lihaste koormust ühtlustada. Ülepingutuste vältimise seisukohast tuleksagedasi lühemaid pause eelistada harvadele pikka-tele pausidele. Pikad puhkepausid on vajalikud siis, kui töötatakse külmades või kuumades mikrokliimaatilistes tingimustes.

8. TEGUTSEMINE ÕNNETUSOHU JA TULEKAHJU KORRAL

Töötajad peavad tõsise ja ähvardava õnnetusohu korral võtma tarvitusele abinõud vastavalt oma teadmiste ja kättesaadavatele tehnilistele vahenditele võimalike tagajärgede vältimiseks ka sellisel juhul, kui vahetu ülemusega ei ole võimalik kohe ühendust saada.

Tõsise ja vältimatu ohu korral peavad töötajad töökohalt lahkuma kiirelt ja ohutult. Tõsise ja vältimatu ohu korral oma töökohalt või ohtlikult alalt omavoliliselt lahkunud töötajat ei tohi selle eest karistada ega asetada ebasoodsasse olukorda.

Tulekahju tekkimisel tuleb tagada inimeste ohutus ja nende kiire evakueerimine või päästmine ohustatud alast.

Tulekahju avastanud isik on kohustatud:

- teatama viivitamatult häirekeskusele (telefonil 112), kus tulekahju on puhkenud ja mis põleb ning nimetama oma perekonnanime ja teate andmiseks kasutatava telefoninumbri ning vastama päästetöötaja esitatud küsimustele;

- hoiatama ohtu sattunud inimesi;

- sulgema ukSED ja aknad ning välja lülitama ventilatsiooni, tõkestamaks tule levikut;

- võimaluse piires asuma tuld kustutama.

Tulekustutus- ja päästemeeskonna sündmuskohale saabumisel informeerib tulekahju avastanud isik või objekti valdaja esindaja meeskonna juhti:

- tulekahju tekkekohast ja ulatusest;

- võimalikust ohust inimestele;

- muudest tulekahjuga kaasneda võivatest ohtudest (plahvatused, ohtlikud kemikaalid, elektriseadmed jms).

9. ESMAABI

Iga töötaja peab enne tööle asumist olema tutvunud esmaabi andmise juhendiga.

Kõige olulisem on tegutseda rahulikult ja läbimõeldult.:

- püüda välja selgitada kannatanu seisukord

- raske tööõnnetuse puhul helistada koheselt hädaabinumbri **112**;

- olemasolevate võimaluste piires anda kannatanule abi,

- vajadusel seisata ohtlikud seadmed, välja lülitada elektrivool jne.

Juhul kui töötajal ei ole piisavalt teadmisi esmaabi andmises, siis oodata kuni saabub selleks väljaõpetatud töötaja või kiirabi.

NB! Ebaõigete esmaabi võtete kasutamine võib kannatanu seisundit veelgi raskendada.

10. KASUTATUD KIRJANDUS JA KEHTIVAD ÕIGUSAKTID

1. Töötervishoiu ja tööohutuse seadus (RT I 1999, 60, 616; 2000, 55, 362; 2001, 17, 78; RT I 2002, 47, 297; RT I 2002, 63, 387; RT I 2003, 20, 120; RT I 2004, 54, 389)
2. Tegevusaladele esitatavad töötervishoiu tööohutus ja nõuded (RT I 1999, 100, 881)
3. Töövahendi kasutamise töötervishoiu ja tööohutuse nõuded (RT I 2000, 4, 30; RT I 2003, 89, 596)
4. Töötajate tervisekontrolli kord (RTL 2003, 56, 816)
5. Tuleohutuse üldnõuded (RTL 2000, 99, 1559; RTL 2004, 100, 1599)
6. Töötervishoiu- ja tööohutusosalase väljaõppe ja täiendõppe kord (RTL 2000, 136, 2157)
7. Raskuste käsitsi teisaldamise töötervishoiu ja tööohutuse nõuded (RTL 2001, 35, 468)